

Полтавський державний аграрний університет

МАТЕРІАЛИ
ІУ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ (З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТТЮ)
«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК,
КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН»
21 ЖОВТНЯ 2021 Р.
М. ПОЛТАВА

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНА ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА В КОНІНІ (М. КОНІН, ПОЛЬЩА)
ІНЖИНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАПОРІЖСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ
ЕКОНОМІКИ»
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТОВ «БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ»
УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛОВІ
ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХУЛУНБУІРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (АРВМ, Г. Хайлар, КНР)**

**Федерація професійних
бухгалтерів та аудиторів
України**

**Полтавський державний
аграрний університет**

**Факультет
обліку та фінансів**

**МАТЕРІАЛИ
УІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)**

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК,
КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН»**

21 жовтня 2021 р.

м. Полтава

УДК 657
П 48

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Полтава, 21 жовтня 2021р.) / за ред. Пилипенко К.А. Полтава : ПДАУ, 2021. 641 с.

***Посвідчення УкрІНТЕІ № 56
від 21.01.2021 р.***

***Затверджено до друку Вченою радою факультету обліку та фінансів
Полтавського державного аграрного університету
(протокол № 2 від 18.10.2021 р.)***

Матеріали конференції спрямовані на науковий пошук, узагальнення та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення основних проблем розвитку обліку, аудиту та оподаткування підприємств аграрної сфери.

Тексти матеріалів тез подані в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори. Редакційна колегія може не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

© Полтавський державний аграрний університет, 2021
© Колектив авторів

Редакційна колегія

Валентина АРАНЧІЙ – кандидат економічних наук, професор, ректор Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна).

Олена ВОРОНОВСЬКА – к.е.н., професор факультету економіки та управління Хулунбуїрського університету (г. Хайлар, КНР)

Людмила ДОРОГАНЬ-ПИСАРЕНКО – кандидат економічних наук, професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Валерій ЖУК – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, заслужений діяч науки і техніки України (м. Київ, Україна);

Владислав ЗЕЛІКМАН – кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту Національної металургійної академії України (м. Дніпро, Україна);

Артур ЗИМНІЙ – доктор наук, професор, ректор Державної вищої професійної школи в Коніні (м. Конін, Польща);

Тетяна МАРЕНИЧ – доктор економічних наук, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету (м. Харків, Україна).

Лариса МАРМУЛЬ – заслужений працівник освіти України, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, Університет Григорія Сковороди в Переяславі (м. Переяслав, Україна)

Тетяна МЕЛІХОВА – д.е.н., професор, Завідуючий кафедрою обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту Запорізького національного університету

Володимир МЕТЕЛИЦЯ – доктор економічних наук, директор Інституту обліку та фінансів Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» НААН (м. Київ, Україна);

Інна НАЗАРЕНКО – доктор економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування Сумського національного аграрного університету (м. Суми, Україна);

Сергій ОСТАПЧУК – головний редактор журналу «Облік і фінанси», кандидат економічних наук Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (м. Київ, Україна).

Катерина ПИЛИПЕНКО – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Валерій ПЛАКСІЄНКО – академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Оксана ПРОКОПИШИН – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного аграрного університету (м. Львів, Україна);

Наталія ТАНКЛЕВСЬКА – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та фінансів Херсонський ДАЕУ (м. Херсон, Україна);

Тетяна ЧЕРНЯВСЬКА – доктор наук, професор, Державна вища професійна школа в Коніні (м. Конін, Польща);

Світлана ЩЕРБАТЮК – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету бухгалтерського обліку Гродненського державного аграрного університету (м. Гродно, Республіка Білорусь);

Наталія РУНЧЕВА – доктор економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної та наукової роботи ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», (м. Бердянськ, Україна).

ОБЛІК В МАЛОМУ БІЗНЕСІ: ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ І РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ 374

К.В. Черненко

СУТНІСТЬ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ КУРСОВИХ РІЗНИЦЬ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ 378

К.Ю. Швед

СЕКЦІЯ 4

ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ

РОБОЧІ ДОКУМЕНТИ АУДИТОРА – АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ 383

М. Гладченко

ПРОБЛЕМИ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ 387

А. Довгаль, К. Сацька

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ 391

І. Донцов

ПРОВЕДЕННЯ Е-АУДИТУ, ЯК ПОКРАЩЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ 395

З. Левченко, С. Тютюнник, Т. Дугар

АУДИТОРА КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ: АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ 399

О. Мартиненко

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 404

С. Махно

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА 408

Ю.О. Отрох

АУДИТ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ 412

Т. Павловська

ПОДАТКОВИЙ АУДИТ : АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ 417

А. Поліщук

ВИПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ ПІД ПРИЗМОЮ АУДИТУ 420

А. Проценко

МЕТОДИКА АУДИТУ «ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ» 424

М. Скрипак, В. Дугар

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ 429

Т. Трохименко, О. Чухрай

К.В. Черненко, к.е.н.
доцент кафедри бухгалтерського обліку
та економічного контролю
Полтавський державний аграрний університет
(м. Полтава, Україна)

ОБЛІК В МАЛОМУ БІЗНЕСІ: ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ І РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто основні принципи становлення та нормативно-правове регулювання організації обліку суб'єктів малого підприємництва в Україні. Формування та розвиток малого підприємництва в Україні деталізовано в динаміці, згідно з чинними нормативними актами за період 1991-2021 р.р. Встановлено, що утворення малого бізнесу в Україні, зокрема юридичних осіб суб'єктів малого підприємництва мають певні особливості.

Ключові слова. законодавча база; суб'єкт малого підприємництва; реалізація продукції; ритмічність випуску; коефіцієнти; індекси сезонності; сезонні коливання; фактори впливу; динамічні зміни

Розвиток та становлення малого бізнесу в Україні розпочалося ще в 1991 році в зв'язку з прийняттям Закону України «Про підприємництво», де вперше законодавчо виділено сам термін «підприємництво» [1]. Закон не регламентував види підприємств. Тому, в 2003 році закон втрачає чинність з 1 січня 2004 року через введення в дію Господарського кодексу України. Саме Господарський кодекс вперше виділяє суб'єктів господарювання, поділивши їх за кількістю працюючих та обсягом доходів за рік на мікропідприємства; суб'єкти середнього та великого підприємництва. Такі нормативноправові гойдалки акцентують, що найбільш дискусійними є питання щодо організації діяльності підприємств малого бізнесу та умов оподаткування, що пов'язані з отриманням певних пільг та преференцій. В теперішній час, одержання права на певні пільги в оподаткуванні, обліку та звітності можуть малі підприємства, які відповідають критеріям виокремлення малих підприємств Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2]. Пільги в оподаткуванні регламентує Податковий кодекс України [3].

На рівні регіонів малі підприємства відіграють ключову роль. Тому

оптимізація їх фінансовогосподарської діяльності є стратегічним завданням. Серед способів її досягнення – запровадження системи управлінського обліку за бізнеспроцесами. З одного боку, у сучасних економічних умовах для суб'єктів малого бізнесу впровадження будь-яких нововведень в системі економіки та управління є витратним процесом, що, на перший погляд, однозначно виключає побудову на них управлінської обліково-аналітичної системи. В той же час добитися високої ефективності системи управління невеликими компаніями можна саме на основі грамотно організованої системи управлінського обліку [4].

Якщо говорити про особливості організації системи бухгалтерського обліку, то вона на малих підприємствах залежить від наявності наступних варіацій:

- вибір системи оподаткування (згідно із законодавством підприємства, незалежно від розмірів та форм господарювання, можуть обирати як загальну систему оподаткування, так і спрощену систему, якщо відповідатимуть відповідним критеріям);

- вибір форми організації бухгалтерського обліку (відповідно до законодавства існує чотири варіанти вибору суб'єктів ведення бухгалтерського обліку, кожен з яких може бути обраний власником);

- вибір системи бухгалтерського обліку (залежно від обсягів здійснюваної діяльності та вимог законодавства, суб'єкти малого підприємництва можуть обирати загальну, спрощену та просту форми бухгалтерського обліку та складати на цій основі загальну, спрощену або просту фінансову звітність);

- використання плану рахунків (мають право на вибір як загального, так і спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку, в залежності від форми організації та обраної системи оподаткування);

- можливість ведення бухгалтерського обліку без використання плану рахунків та принципу подвійного запису (є характерним для суб'єктів мікропідприємництва).

Враховуючи позиції науковців та власні дослідження, можна визначити, що факторами впливу на організацію обліку суб'єктів малого підприємництва є:

1. **Форми організації бухгалтерського обліку.** Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5] передбачено самостійний вибір форми організації бухгалтерського обліку: – введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером; – користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи; – ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або аудиторською фірмою; – самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства. Ця форма організації бухгалтерського обліку не може застосовуватися на підприємствах, звітність яких повинна оприлюднюватися, та в бюджетних установах.

2. **Застосовуваних форм облікових реєстрів – форми бухгалтерського обліку.** Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що підприємство самостійно обирає форму бухгалтерського [5]. Форма бухгалтерського обліку суб'єкта малого підприємництва визначається побудовою облікових реєстрів, способом і технологією облікових записів у них, з врахуванням особливостей діяльності. Є різні форми бухгалтерського обліку, про які ще згадаємо. Вибір їх залежить від того, які вимоги поставлені перед обліком у системі управління підприємницькою діяльністю.

3. **Обрання системи оподаткування** залежно від групи платника податків. Згідно норм Податкового кодексу України суб'єкти малого бізнесу можуть застосовувати два варіанти оподаткування: загальну систему оподаткування та спрощену систему оподаткування [5]. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності передбачає особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених Податкового кодексу України, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. Загальна система оподаткування, обліку та звітності має складну систему ведення бізнесу з точки зору обліку та

звітності. Проте вона дозволяє займатися будь-яким видом діяльності та немає інших обмежень, що притаманні спрощеній системі оподаткування. Загальна система оподаткування складається з сукупності податків і зборів до бюджету, що нараховуються у встановленому законами України порядку.

Список використаних джерел:

1. Господарський Кодекс України: від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n2582> (дата звернення 22.04.2021).

2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1991 р. №996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/show/996-14> (дата звернення 08.10.2021).

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page15#Text> (дата звернення 08.10.2021).

4. Marchenko, O., Khitsenko, L., Maliy, A., Chernenko, K., & Verkhovod, I. (2021). ПОТЕНЦІАЛ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ ЯКІСНИХ І КІЛЬКІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ І РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*, 1(36), 430-441. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i36.228072> (дата звернення 08.10.2021).

5. О.А. Подолянчук. Організація обліку суб'єктами малого підприємництва. *Ефективна економіка*. 2017. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5536> (дата звернення 08.10.2021).

К.Ю. Швед, здобувач вищої освіти ступеня бакалавр.
Науковий керівник - Тютюнник С.В., к.е.н., доцент, професор кафедри
бухгалтерського обліку та економічного контролю
Полтавський державний аграрний університет
(м. Полтава, Україна)

СУТНІСТЬ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ КУРСОВИХ РІЗНИЦЬ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Анотація: розглянуто сутність та економічний зміст курсових різниць, визначено об'єкти їх обліку та періоди розрахунку.

Ключові слова: курсові різниці, монетарні статті, немонетарні статті, валютний курс, іноземна валюта.

Для аналізу особливостей обліку курсових різниць важливо розуміти, що являє собою іноземна валюта, яка обумовлює їх виникнення в результаті здійснення інвалютних операцій. Звертаючись до викладення цього поняття в законодавстві, слід виділити такі специфічні форми та пов'язані з ним елементи як: кошти; платіжні документи; грошові знаки; електронні кошти; рахунки в банках та інших фінансово-кредитних установах [1].

Валютний курс – це курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни. Проблема реальності оцінки валютних операцій пов'язана з коливанням валютного курсу. Офіційний курс національної грошової одиниці (гривні) до інших валют встановлюється Національним банком України на підставі результатів торгів валютними цінностями на Міжбанківському валютному ринку.

Відповідно до НП(С)БО 21, курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах [2].

При веденні обліку курсових різниць необхідно визначити:

- 1) природу їх виникнення;
- 2) об'єкти обліку;
- 3) звітний період, в якому були здійсненні операції, пов'язані з рухом валютних коштів;
- 4) розмір балансової вартості іноземної валюти (для податкового обліку).

Наукове видання

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН

**матеріали
ІУ Всеукраїнської науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)**

***Посвідчення УкрІНТЕІ № 56
від 21.01.2021 р.***

***Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою факультету обліку та фінансів
Полтавського державного аграрного університету
(протокол № 2 від 18.10.2021 р.)***

639

За редакцією Пилипенко К.А.

Видається в авторській редакції.
Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших
даних несуть автори статей.
Думки, положення і висновки, висловлені авторами, не обов'язково
відображають позицію редакційної колегії.